

junicah, ki so ali breje ali že storile, se le dá dokazati, da niso jalove a nikakor ne, kako podedovajo lastnosti.

Na mladih bikih in junicah se še ne more spoznati, ali so za zarod sposobni ali ne, kajti skušnja nas uči, da je treba često najlepše biki in junice zaradi neplodnosti mesarju dati. Ker so pa živinske premije osnovane samo v povzdigo živinoreje, se morajo dosledno prisojati samo plemni živini. Plemne živali so pa take, ki imajo tele, ali ubrejšijo, a ne poldrugo leto stari biki ali jalove telice.

Skušnja dalje uči, da se po ubreženju živali zlahtnega plemena s živaljo nežlahnega, večkrat celo pleme pokazi. Prvi zarod navadno nima izvrstnih lastnosti svojih starišev, a navadno vse slabe.

Često se je že prisodilo razstavi živali darilo (premijska), dasi jo gospodar ni sam izrejal, ampak kupil; tudi so se dajale premije za razstavo posebno rejene živali, a se ni gledalo na istega gospodarja žalostno stanje druge živine, ki jo ima na pol izstradano v blevu. Po tem potu se je več pokvarilo nego koristilo. Dobro bi bilo tedaj in pametno, ako bi se delile premije vzlasti takim živinorejcem, ki cela plemena čisto vzrejajo in zlahtnijo, kakor je določeno v §. 24. d; poleg tega naj bi se pa prisojala darila za tiste biki, za ktere je po zapiskih dokazano, da svoje izvrstne lastnosti tudi zarodu redno zapuščajo.

Sejem za plemno živino je primeren kraj za razdelitev takih premij sposobnim živalim, ki so dobrega in takega plemena, katero ohranja od zaroda v zarod svoje izvrstne lastnosti. Da bi moral imeti živinorejec obil zarod takega plemena, n. pr. kakih deset ali več živali, se tu ne tirja; čisto dosta je, da ima le dvoje krav ali junic z mladimi, za ktere je dokazano, da podedujejo od starih lastnosti, da dajajo obilo užitka in so sploh za zarejo priporočati; zapisek, k §. 6 priporočan, bi oznanjal vse, kar je treba tu zvedeti.

Častiti sodelavci in prijatelji!

Hitra in nizka razpošiljatev voznega blaga po železnicih in parobrodih je tudi dosegla, da se je trgovina s živalmi in poljskimi pridelki razširila.

Žitna cena bode po izhodnih evropskih deželah kakor po Ogerskem, Moldavskem in Valaškem, južnem Ruskem itd. tembolj pešala, čem več železnice se bode napravilo po teh deželah; za Štajersko se kar ne bode splašalo žita sejati. Zarad tega moramo za prihodnost skrbeti, in le one gospodarske pridelke posebno gojiti, ki so za naše razmere naj boljše in od katerih imamo največ užitka.

Ako se bomo hoteli z drugimi deželami meriti, se bomo morali pri nas na Štajerskem posebno pečati s pridelkom tako zvanih kupčijskih rastlin: prediva, konoplje, hmelja; dalje se moramo pečati z vinorejo, sadjerejo ter pridelovanjem obilo in tečne krme, in moramo skrbeti, da dobivamo dosta gnoja. Porabljeni moramo tudi boljše nego do sedaj travnike in pašnike in nam je vzlasti skrbeti za izrejo zlahtne, zmolzne in vprežene živine. Ako pa hočemo gospodarji v prihodnje za se in za svoje naslednike uspešno delati, moramo delati z vzajemnimi močmi. Z vzajemnimi močmi bomo dosegli slednji namen kmetijstva t. j. po pametnem kmetovanju v vseh oddelkih kmetijstva več prigrisodariti.

Naj bi postava, katero sem po teh vrsticah v nekterih točkah skušal razjasniti, bila v pospeh živinoreji v naši deželi ter naj bi bila njena izvršitev nam in zanamcem v korist.

A. B.

Nektere skušnje kmeta Epiharmosa v mačkinji žalosti.

XI. Kako si redim močne konje.

Vpraša me prijatelj, kako je to, da Vaši konji so zmirom tako dobro rejeni in životni, in vendar dosti trpijo. To je prav lahko mu rečem. Po leti nabereš kopriv, ktere naj bolj pečejo, ter jih posušim na solncu. Iz posušenega koprivnega semena napravim prah (pulfer) in ga en grgš zmešam med konjsko klajo, in konji mi ostanejo zdravi, močni, mesnati in dobijo svitlo dlako.

XII. Zakaj porabim divji kostanj.

Premalo gospodarji čislajo divji kostanj. Jaz redim z njim ovce. Kostanj sušim pet do osem tednov podne, ter

ga namočim v friški vodi, in ga potem dam v dolgih koritih ovcam za klajo. Odebljajo mi in dajo dobro volno.

Tudi perotinske živali pitam z divjim kostanjem. Napravim si lug iz apna in pepela, in v taki lug denem olupljen kostanj, potem ga omijem z mrzlo vodo, ga skuham, napravim si iz njega testo, ki prav sladko diši, in ki ga pure, gosi, in kopuni prav radi jedo in debeli postanejo.

Tudi potašelj delam iz divjih kostanjev. Posušim ga, ter sožgem v pepel in iz 33 funtov posušenega divjega kostanja dobim pol funta potašelna. Ježice še več dajo. Tudi dobro kavo si napravim iz divjega kostanja. Neolupljeni kostanj posušim v peči, otisnem potem lupino in nagi sad razrežem v krhle. Na te razrezane krhle vlijem, ko sem jih preje v kakošno posodo djal, vrelo vodo, in jih pustim četr ure ležati. Ter jih popočem in storim kakor z navadnim kofetom. Prav dobro mi tekne.

Tudi nočno lučico si napravim iz divjega kostanja. Olupim ga posušim in na več straneh prevrtam. Potem ga denem v olje, kjer se 24 ur ima namakati, in potem potegnem skoz njega tanek tohet. Kostanj se položi v sklado z vodo napolnjeno, v kateri plava, zvečer tohet užgem ter mi celo noč sveti. — Toliko za letos. Če bode slovenski gospodarji v novem letu pa prav pridno in v velikem številu „Slovenskega Gospodarja“ si naročevali, bodem Vam več skušenj iz svojega kmetovanja povedal.

Epiharmos, kmetovalec.

Dopisi.

Iz Vapčje vesi 17. nov. Zdaj bo dobro! Pri mostu v Vapčji vesi se je postavil steber z napisom: Teža čez 15 centov je pri lastnem odgovoru prepovedana. Tisti, ki je steber postavil, pač ni mislil, da je to delo čisto za nič. Napis je tako majhen, da bo treba k njemu „rešpektiv“ obesiti, da se bo zamogel prebrati. Če se pa „rešpektiv“ tje-kaj ne obesi, si ga bo moral vsak, ki bo kdaj čez most vozil, sam kupiti in z njim napis gledati in brati. Tudi je napis zategadelj za nič, ker ga ljudje brati ne znajo; koliko Haložanov za božjo voljo! pa je, ki čez ta most hodijo in vozijo in brati znajo. Izmed 99 je komaj eden, ki se je brati naučil; vsaj vsak vé, ki le nekoliko te kraje pozna, da otroci zavoljo predalne poti v šolo hoditi ne morejo! Namesto napise delati, bi se naj uovi most postavil, ali vsaj stari tako popravil, da bi ne bilo treba testamenta delati, preden se na most stopi. Gorski srenjski gospod predstojnik bi naj začel, Haložani, ki vino zvažajo, bi naj pomagali, in gospodje mojstri kamnoseki, katerim v prid se s težkim kamenjem most naj bolj pokvari, bi naj tudi svoje krajcarčke donesli, če ne bi naj po „luftbalonih“ kamenje na mesto dobivali, in most bi se že napravil. Če nihče ne začne, se bo poprej kralj Matjaž prebudil kdar se bo ravno čez most hodilo in vozilo. Petelini že pojejo, kakšne neprijetnosti in kakšna škoda se je lansko leto pri hamerškem mostu godila, ki se je tako dolgo zanemarjal, da se je podrł, in kokoši kokodačkajo, da se je bil letos v Makolah kupčevalec gospod Gregorič s svojo gospo z vozom in živaljo vred več sežnjev globoko v Dramljo prekucnil, ker tamošnji srenjski gospod predstojnik ni skrbel za naslonjalo za cesto, kakor tudi most v Vapčji vesi nobenega naslonjala nima. Če vse to ni resnica, potem tudi ni res, da je dyakrat tri šest. Pri našem mostu v Vapčji vesi se brš ko ne zategadelj izdatno popravljanje tako dolgo odlaga, naj bi se kaka prav velika nesreča zgodila; potem se bo že morbiti kdo iz spanja zdramil in kaj pametnega za most storil!

Iz Črne gore 18. novembra. Predragi mi „Slov. Gospodar!“ Dovolj mi tudi majhen prostorček za moj prvi dopis; popravi ga, ker jaz sem preslabo učen za take dopise. Ker ne nabajamo mnogo dopisov v „Slov. Gospodarju“ od našega kraja, se ti jaz moram pritožiti in ti nekaj povedati o naših srenjskih volitvah, ki so se vršile 29. oktobra in 14. novembra. Nemškutari so namreč vse strune napejnali, da bi samo oni zmagali in tako lože gospodarili z našim srenjskim premoženjem, to jim je vendar spodletelo, ali žalibog ne popolnoma, ker so vendar nekteri zmagali, od katerih nimamo nič dobrega pričakovati, posebno ne, če bi izmed njih kateri župan postal.

Čitali smo v nekem dopisu od tod, v št. 42 „Sl. Gosp.“ o nekih jamah na cestah. Takih jam tudi v črnogorski